

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foaie apare în fiecare
Sâmbătă.

Unirea

Insertiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XV.

Blaj 3 Iunie 1905.

Numărul 22.

Puncte de orientare.

— Articol din afară. —

IV.

(Cn.) Este lucru cunoscut, că toate evenimentele mari pe noi ne află nepregătiți. Scriem polemii peste polemii, de multe ori câte despre un lucru neînsemnat, ba chiar de răs, numai așa din mâncărime de a scrie. Causelor mari, vitale le dăm prea puțină atențiune. Cu cause la aparință mici, dar aievea destul de însemnate, nici nu ne batem capul. Așa este cauza *statistice* pentru toate lucrurile, cari privesc bisericile și școlile noastre.

Cine și-a bătut capul până acum să știe câtă sumă face darea reg. anuală a credincioșilor noștri din întreaga provincie mitropolitană? Apoi că cu câte procente contribuiesc credincioșii anual pentru trebuințele bisericești școlastice?

Iacă toate acestea protestanții le au și le corectează din an în an, și așa apoi ei pot sta față ori cu cine și pot arăta ori și cui, că atâtea și atâtea procente după dare contribuiesc credincioșii lor spre scopuri bisericești-scolastice.

Ei bine! dar o asemenea statistică să fie lucru așa de greu de compus, cât să nu ne mai apucăm nici odată de ea? Eu din contră cred, că nu e un lucru greu; numai să începem odată. La început va fi mancă, defectuoasă în unele privințe; dar cu timpul se va perfecționa.

Unii poate vor fi nedumeriți cu privire la modul, că cum să se facă? Iacă părerea mea și aici.

Este știut, că în fie-care an parohii compun anumite coalele periodice despre starea parohiei, numărul sufletelor, a pruncilor de ambe sexele obligați la școală, etc. cu totul vre-o 10 coale. Acum oare nu s'ar putea adauge la acestea încă o coală, care se cuprindă statistica din cestiune? În această coală într'o rubrică să se însemne darea

reg. a anului, respective a tuturor credincioșilor din acea parohie. Apoi ar veni rubrica dărilor pentru trebuințele bisericești-școlastice. Lecticalul și zilele de lucru (dacă sunt) în bani; suma stolelor într'o sumă; contribuiri la plata învățătorului, repartiția proprie pentru biserică și școală etc.

Acestea ar trebui să le înainteze fie care paroh protopopului până la un anumit termen, care apoi compunând într'o sumă datele din toate parohiile tractului le va susține consistoriului; care la rândul său asemenea sumându-le din întreaga arhidieceză resp. dieceză, le ar face cunoscute din an în an pe calea publicității. Acesta nu ar fi un lucru greu și ostencios nici pentru parohi, nici pentru protopopi și nici în Consistoare nu ar înmulți așa tare lucrul.

Pentru parohi ar fi mai greu de constatat darea reg. Dar și aici se pot ajuta; că doară în fie care sat este colector de dare și din tabela de dare a aceluia poate scoate datele de lipsă pentru statorirea dărei reg. a credincioșilor săi. Cu privire la contribuiri credincioșilor pentru preot în bani sau naturale, se pot ajuta cu fasiunea pentru congruă din 1896, care coală trebuie să fie la fie care parohie.

Dările credincioșilor pentru învățători și repartițiile pentru biserică și școală le știe fie care paroh.

Așa în forma aceasta ar fi tare ușor a compune o statistică pentru întreaga provincie mitropolitană și a ști cu siguranță, că cu câte procente contribuiesc credincioșii noștri pentru scopuri bisericești-scolastice!

Este vrednică de laudă stăruința, cu care lucră protestanții din cler și mireni, pentru ridicarea bunei stări materialii și morali a preoției lor. Cum se silesc a le asigura preoților lor o poziție cât de avantajoasă prin acordarea de plăți bune și înființarea de fonduri de pensionare! Căci abia s'au întregit salariile lor la suma de 1600 cor. amăsurat art. de lege XIV. din 1898. și iacă pășesc cu un paș

mai de parte și cer quinquenale și ajutor însemnat pentru fondul lor de pensionare! Apoi nu e mirare, că preoții lor is stimați, văzuți; deoarece așa e astăzi lumea. Ai salar bun, ești situat bine materialmente? toți te stimează; ai salar mic, ori ești sărac? toți te desconsideră. Până și învățătura se cumpănește după avere.

Dar ne mai interesează pe noi Memorandul din cestiune a protestanților și din alt punct de vedere. Cum se lucră la ei în tăcere, fără șgomot și cum se interesează de cauzele bisericești-școlastice chiar și mireni; ba se pare că în asta privință fac mai mult ca preoții!

La noi de ani de zile se vorbește despre o adresă la parlament în cauza întregirii salariilor preoțești sau prin congruă sau prin ajutor dela stat după norma art. de lege XIV. din 1898. Spre acest scop s'a convocat sinodul arhidiecezan, care și acum este în permanență, dar despre rezultat nu auzim nimic. În diecesa Gherlei înainte cu 3 ani o conferință a preoților din 5 tracte a cerut dela Consistor convocarea unui sinod diecezan în cauza aceasta, la care s'au alăturat aproape toate tractele din dieceza respectivă; și rezultatul nimic. Mai târziu apoi preoții înșiși au compus și susținut o adresă la Ministru, în care cer estinderea art. de lege XIV. din 1898. și asupra preoției gr.-cat. Despre rezultat însă nu auzim nimic; se vede, că și asta s'a înglodat. Apoi nu-i mirare că sunt cuprinse sufletele de un pessimism, așteptându-se mai mult la rău, decât la bine.

Și acum a trage o paralelă între ei și între noi, mai nici nu îndrăznesc. Suntem de parte unii de alții aproape ca ceriul de pământ. Ei *pretind* aducerea de legi nouă coercitive pentru respectarea drepturilor lor autonome. Noi nu îndrăznim nici *a ne ruga* pentru ocrotire. Ei au autonomie, între marginile căreia pe întrecute lucră mireni și clerici pentru propășirea bisericii și înflorirea instituțiilor bisericești. Noi

nu ne putem întruni regulat nici în sinoade diecezane. Credincioșii lor ușurați de sarcinile contribuțiilor directe bisericesti-scolastice. Credincioșii noștri îngreunați de abia le mai pot suporta! Preoții lor bine salariați, și mâne poimâne cu drept de quinquenale și pensuni grase. Preoții noștri, de cum să viseze de quinquenale și pensuni grase, dar și de congruă puțină speranță pot să aibă, căci congrua, se vede, s'a înglodat.

O politică sănătoasă și cu sorți de izbândă presupune curaj, precauțiune, orientare și prevedere în viitor. Unde nu sunt acestea, acolo mai bine nu s'ar face politică; căci făcându-se, mai mult strică de cât direge.

Să se orienteze deci cei chemați și se lucre cu insistență! Doresc, ca întâmplările, ce se prevăd, să nu ne afle nepregătiți. Iar articlii aceștia i-am scris și cuprinsul Memorandului bisericelor protestante i-am făcut cunoscut, nu pentru ca se dau directivă în politica noastră bisericască, fără ca se servească în viitorul apropiat ca puncte de orientare în activitatea noastră.

Expoziție etnografică și istorică culturală la Sibiu.

(Continuare.)

Desp. D. Ocupațiunile agricole.
Sect. VII. Agricultură.

(§. 26.) 1. Cultura pământului și a plantelor. Această secțiune va cuprinde următoarele obiecte de

interes etnografic. românești: carul, căruța, carul cu două roate, (aceste cu toate părțile lor, între cari și jugul), plugul, roțile, grapa, tăvălugul, etc.

2. secerea, lemnul de legat, coasa cu greblă, ș. a.
3. Imblăcii, grebla cu colți mari, vânturătoarea, mătura (felesuitoarea), ciurul, ferdela veche, miera veche, copul (de lemn), coșul, ș. a.;

4. rășnița, moara, tocila, peatra de plăcinte ș. a.
5. sapa, coșerul de nuiete (pentru păstrarea encuruzului);

6. coasa, tiocul, nicovala, ciocanul, cutea, furca, grebla, etc.;

7. melița, hechila, peptinii cu dinții mici, peria, furca de tors simplă, furca cu roată, fus, rischitor, vârtelnițe, alergătoare, mosoară, sucală, coș de urzit, țeve, suveică, spată, zimți, cot, războiu (cu toate părțile sale), piua de haine și de oleu.

Sect. VIII. Economia vitelor.

(§. 27.) Această secțiune va cuprinde colecțiuni de următoarele obiecte:

a) staul, șură, șop, coteș etc. (de nuiete),
b) furcoiu, lopată, roabă, scară, ș. a.;

c) hamuri, frâne, căpăstru, funii, scară de încălecat, țescală, perie, biciu de cănepă biciu de pele, ș. a.;

d) șuștar, hurdoiu de ales untul, etc.;

e) troacă de adăpat vitele, troacă de porci, troacă de pâne, iesle, etc.;

f) instrumente întrebuințate la facerea cărnaților, etc., apoi frigare, ș. a.;

g) colecțiune de numiri de vite, de oi, de cai, de câni, etc.

Sect. IX. Cultura grădinei.

(§. 28.) 1. Să va prezenta: *Legumăritul* prin instrumente de lucrat grădina, ca arșeur (dacă s'ar mai află numai la vârș de fer), udătoare, greblă, ș. a.

2. *Pomăritul*: prin următoarele obiecte: cosor, răzuitoare de pomi, coșer de uscat poame, teasc pentru facerea mustului de poame, ș. a.: și

3. *Cultura florilor*: prin oale de flori, ș. a.

Sect. X. Cultura viilor.

(§. 29.) Această secțiune va cuprinde următoarele obiecte: cosor, cadă, bute, butoiu, ciubăr, bot, lemn de călcat (zdroșit strugurii), sac de

călcat, curenbetă, vadră veche, cănceu, instrumente pentru probarea vinului, căldărușe de fert rachiul (sistem vechiu), etc.

Sect. XI. Pădurăritul.

(§. 30.) 5. Săcure, topor, firez, plută, joagăr, etc.

Sect. XII. Stupăritul.

(§. 31.) Aici să vor expune: coșniță de nuiete (de curpen, răchită, alun, paie, papură din trunchiu de lemn și de scândură,) instrumente de retezat stupii, teasc de stors miera și ceara, vase pentru ferberea cerei, vase de păstrat miera, etc.

Sect. XIII. Cultura vermilor de mătăsă.

(§. 32.) Va cuprinde: instrumente pentru cultura vermilor de mătăsă.

Sect. XIV. Industria agricolă.

(§. 33.) În această secțiune să vor prezenta corfe de poame, de struguri, de gunoii și pentru alte trebuințe (din nuiete), leagăn din nuiete, coșuri de căruțe (din nuiete), leagăn de lemn, huiț (pentru culcarea copiilor în câmp); vase de lemn: ciubară, troace, ș. a.; rogojini, corfe de mână, de pâne, ș. a. din papură; pălării de paie; jucării de copii.

Sect. XV. Păstoritul.

(§. 34.) Va cuprinde următoarele colecțiuni de obiecte de interes etnografic românesc:

1. O stână (în miniatură) și obiectele cari li aparțin:

a) mobilar: scaun, masă, icoană, cruce, ș. a.;

b) vase: căldare, ciubăr, putini, găleți, strungărețe (ulcele), crintă, străcurătoare (de lână) ș. a.;

c) unelte: linguri, cuțite, foarfeci pentru tuns, semne pentru infierarea vitelor, clopote, ș. a.;

d) alte obiecte: arme de ale ciobanilor, bățul, gluga, cojocul, fluerul, biciul, cremenea, amnar, iască, opaiț, ș. a.

2. *Strunga* (din nuiete) cu toate părțile sale (în miniatură.)

(§. 35.) Reuniunile și tovărășiile agricole din Sibiu, Orăștie, Caransebeș etc., vor fi invitate să

FEUILLETON.

Crâșnicul și fetița lui.

(Din Haltrich: Deutsche Volksmärchen aus Siebenbürgen.)

Un crâșnic sărac avea cinci-spre-zece copii și nimic de mâncare; în una din zile luă din organe slăbina, ce și-o păstra acolo domnul părinte, și o mănca mai toată cu copiii lui; cea din urmă bucătică însă o tăia în fălînțe mici, luă pe cei doi sfinți de pe altar, îi postă în mijlocul bisericii și făcu un focșor lângă ei și apoi fugi la domnul părinte și strigă: „Domnule părinte, domnule părinte! amândoi sfinții vă mănăncă slăbina în biserică; haidați, de vedeți, cum o frig!” Popa se grăbi repede acolo, luă sfinții și într'o mână îi aruncă în foc, de arsără. „Nu-mi veți mai mânca voi slăbina!” strigă popa îndestulit; dar curând după aceea se căi, de ceea ce făcuse într'o pripă. Dumineca era aproape, și afară de aceea, era vorba că trece pe acolo regele și vine și la biserică. „Tu ești de vină!” zise popa către crâșnic, „de nu erai tu, eu nu ardeam sfinții; acum vezi ce-i de făcut? altcum e vai de tine!” „Domnule părinte”, zise crâșnicul, „nu vă supărați nimic; vecinii dtale, Andreiu și George, sunt oameni buni și de omenie, ei își vor face plăcerea și or sta colo pe altar în loc de sfinți.”

Acesta era un sfat foarte cuminte și popa rugă pe cei doi vecini să-i facă atâta

îndemână. Duminecă des de dimineață vin ei, îmbrăcați frumos cum fuseseră cei doi sfinți și se postară în locul sfinților celor arși. Norod veni mult la biserică și era îndesială mare; în urmă veni și regele și se începu serviciul bisericesc.

După un timp privi unul din sfinți pe fereastră și zise vecinului său: „auzi, cumetre, vaca mea știu că trăește acum bine cu napi din grădina ta!”

Când auzi cela vorbele aceste, uită unde este și ce este, sări îndată jos și o tuli afară pe ușa sacristiei (eclesiarchului). Celalalt însă se eugetă: „el își decuia vaca într'o mână”, și huzdup și el jos și cară-te băiate! Norodul și regele erau nimiți și nu știau, cum se întâmplă aceste. După biserică întrebă regele pe preot: „ce-i cu sfinții, de ce fug unul după altul? Așa ceva nicăiri nu mi-s'a întâmplat să vad!” Iar popa răspunsă: „Hm, domnule rege, biserică noastră li-se pare sfinților prea mică și prea nrâtă, de mult nu mai putură sta aci, dar se siliră, le era rușine de dta, rege.”

Acesta fu un răspuns înțelept dela popa. Și regele crezu, că toate-s așa, și că aceasta e o minune, un semn pentru el și el își deschisă mâna cea milostivă și dând preotului o sumă mare de bani, îi zise: „cu aceștia vă zidiți o biserică mare și frumoasă, să nu se mai rușineze sfinții a sta în ea, și vedeți să fie gata, până mă întore iar pe aci.” Poporul fu foarte vesel și zidi numai decât biserică. După ce fu gata, lăsară să scrie de-asupra ușei: „*Noi trăim fără griji!*”

Apoi se întâmplă că iară veni regele și vizită biserică cea nouă și-i plăcu tot,

ce văzu acolo și chiar sfinții stau acum la locul lor și nu se mai rușinau; dar sentința cea de de-asupra ușei li supără și-si eugetă: „Așteptați numai, că vă fac eu vouă griji!” Apoi zise: dacă în timp de patru-spre-zece zile nu-mi veți spune, care-i sunetul cel mai frumos, care-i cântarea cea mai frumoasă și care-i piatra cea mai frumoasă, atunci las de vă taie capul la toți!”

Acum începu în adevăr mare năcaș și grije pe capul bietilor oameni, și nu-și putură ajutara nici într'un chip. Crâșnicul însă avea o fată înțeleaptă; când auzi ea despre porunca cea strașnică a împăratului, spuse tatălui ei așa: „N'avea nici o grije, tată, că nu-i cine știe ce lucru mare, ceea ce cere dela noi regele; cel mai frumos sunet e sunetul clopotului, cel mai frumos cântec e cântecul ângerilor și cea mai frumoasă piatră e piatra înțelepciunii.”

După ce trecu timpul de 2 săptămâni, veni regele și toți oamenii trebuiră să vină înaintea lui și începând dela popa și dela primarul și până la bietul crâșnic, fie-care trebui să dea răspuns înțelept la cele trei întrebări ale regelui; dar regele nu fu mulțumit nici cu un răspuns până veni rândul la crâșnic; iar după ce își dădu și crâșnicul răspunsurile, zise regele: „așa este, ai ni-merit răspunsurile cele mai potrivite, numai cât aceste răspunsuri înțelepte nu sunt eșite din capul tău. De nu-mi spui numai decât, cine te-a învățat să-mi răspunzi așa, te închid în celarul cel mai afund de sub turn.” Iar crâșnicul spuse că uite, el are o fată înțeleaptă și ea l-a învățat.

„Așa?” răspunsese regele, „voiu să vad, dacă în adevăr e atât de înțeleaptă. Du-i

expună: publicațiunile lor, foi, cărți, anuare și colecțiunile lor de obiecte de interes etnografic.

(§. 36.) Despărțimintele Asociațiunii de asemenea vor fi recercate a înzestra aceste secțiuni (VII—XIV) cu obiecte mai caracteristice de pe teritoriul lor și în deosebi despărțimintele Săliște și Mercurea (respectiv comunele Săliște și Poiana) vor fi invitate deosebit să înzestreze și aranjeze despărțământul păstoritului.

(§. 37.) La fiecare obiect se va arăta numele lui, cum e folosit de popor.

Obiecte de interes etnografic sunt cele lucrate de popor și nu de meseriași (specialiști.) Astfel de obiecte să ni-se trimită. Cu cât obiectele sunt mai vechi și aproape sau chiar egite din folosință, cu atât ele sunt de mai mare valoare etnografică, s. e. feșnic de lemn, cumpene de lemn, incuetoare de lemn, ș. a.

De valoare etnografică mai mare sunt obiectele lucrate cu cava artă, s. e. cruci, bețe, juguri, furci de tors ș. a. incristite.

(§. 38.) Obiectele mai mari se vor expune în miniatură sau fotografiate, s. e. stâna, strunga, joagărul, piua, șura, grajdul, etc.: iar cele mai mici să vor expune în mărimea lor obicinuită, s. e. se cerea, îmblăcii, rășnița, melița, etc.

(§. 39.) Pentru ilustrarea obiecturilor imprunate cu diferitele lucrări agricole vor fi expuse obiecte, vestminte (costume) ori cel puțin fotografii cari au un rol oarecare în aceea ocaziune, ș. a.:

a) la secerș: crucea de grâu, etc.; de asemenea

b) obiecte întrebuintate la cules de vii;

c) paparuda, etc.

(§. 40.) Cu aranjarea acestui despărțământ se încredințează membrii secțiunii economice cu locuința în Sibiu, cari vor cere și concursul Reuniunii de agricultură din Sibiu.

(Va urma.)

Esamenole. — Am ajuns din nou timpul când factorii nostri educatori, dimpreună cu școlarii, ne dau samă despre munca obișnuită în agrul educațiunii noastre în cursul unui an scolastic.

Datorința noastră ar fi, că cu aceste ocaziuni fie-care să grăbim a lua samă și socoteala pe de o parte a celor, în mâinile cărora este depusă creșterea tinerimei noastre, pe de alta copiilor nostri. Dar câtă nepăsare păgubitoare se arată prin comuțele noastre, trebuie să ne cuprindă îngrijire.

Nu vreau să ating învățământul superior, unde mulțămită celor în drept se ține samă despre educațiunea bine întocmită, dar nu așa stăm cu instrucțiunea populară. Aci sunt foarte multe scăderi de îndreptat, aci este mult de lucru, ca se putem duce învățământul în calea progresului.

Una dintre principalele greșeli, că nu putem da un paș mai hotărât în sporiul învățământului elementar ori popular, este nepăsarea părinților. Această nepăsare odată stărpită, învățământul va fi desorbit.

Când sătenii nostri vor începe să prețuiască folosul învățării, atunci nimic nu poate opri drumul bun al înaintării, la părăsirea cărnia obosim de două veacuri, cu foarte puțin sporiu, dar multe cheltoeli.

Când sătenii nostri vor lăpăda nepăsarea de astăzi, atunci preoții și învățătorii, cari consideră de elacă învățământul, vor fi constrinși la muncă, căci nu vor fi suferiți ca să fie servitori leneși în via Domnului, cu plata și sudoarea filor sufletesti.

Din aceste rezultă, că toți cei chemați să căutăm acel mijloc ori leac sănătos, ca să stărnim în popor interesare față de învățământ. Lucrul va interesa în primul rând pe cei buni, cari doresc progres, cari se obosesc pentru deșteptarea poporului, cari pe lângă toate aceste nu pot ajunge acolo, unde doresc ori sunt nemulțumiți, ba chiar măhniți de nepăsarea părinților.

Mijlocul cel mai puternic și ușor de împlinit, pentru stărpirea indiferentismului

ori nepăsării poporului față de învățământ sunt esamenole, de probă ținute cu solemnitate în zilele de sărbători.

Vorbesc din experiență. În două parochii am avut să mă lupt cu nepăsarea, ba chiar ura poporului față de școală. În primul loc la cel dintâiu examen abia am putut aduna din 70 școlari 14 la esamenul de finea anului, în a doilea din 80 vre-o 20, tot cam așa a fost și cercetarea prelegerilor în cursul anului.

În al doilea an a păstoririi ne-am înțeles cu învățătorii, ca pe școlarii, cari vin la școală regulat, să-i învățăm și deșteptăm cu mare îngrijire. La capetul anului școlar am vestit poporului, că în sărbătoarea ce cade înainte de ținerea esamenului de cătră protopop, vom ținea noi senatul școlar esamen public, unde sunt chemați toți sătenii; dar mai vărtos părinții, cari au copii la școală.

Esamenul de probă a atras la școală o mulțime de curioși din popor, și dintre părinți după putință. Cele văzute și auzite în școală, au început a se debata prin sat și a face fel de fel de tălceniri și comentări asupra celor auzit. Repetind procedura în anul al doilea, mi s'a duplicat numărul școlarilor, așa că la al patrulea esamen cu puțină esecțiune toți școlarii obligați erau de față. De atunci învățământul a luat curs îmbucurător.

De această procedură mă folosesc aci și leacul este foarte eficace pentru stărpirea nepăsării.

R.-Cristnr, 1905.

I. Costin,
paroh.

aceste două fire și-i spune să-mi facă din ele o cămașă și o păreche de ismene!"

Crâsnicul merse supărat spre casă cu cele două fire și-i spuse fetei sale porunca regelui: „Vai de capul tău, draga mea, nite ce poruncă strășnică a dat regele!" Iar fata scoase din mătură două găteje și i-le dădu tătâne-său zicând: „Nu te teme, tată; du aceste regelui și-i spune să-mi facă din ele un războiu și o roată de tors, c'apoi li fac cămașa și ismenele."

Când auzi regele răspunsul fetei, zise: „a naibii fată!" Dar luă numai decât o oală de lut, fără fund și zise crâsnicului: du-o numai de cât fetei tale și-i spune că am poruncit să-i coasă fund, dar așa ca să nu se cunoască firul!"

Crâsnicul merse supărat acasă și spuse fetei sale porunca regelui. Iar aceea îi răspunse: „Fi bun tată, mergi cu ea la regele și-i spune că l'am rugat se o întoarce pe dos, că și ciobotarul întoarce pe dos ciobotele, când le coasă."

Și merse bietul crâsnic, ce se făcă, și spuse regelui vorbele fetei, iar regele când auzi, zise: „Hm, a naibei fată!"

Apoi se engetă puțin și zise crâsnicului: „Nene, să mergi de loc și să spui fetei tale, că numai de cât să vină aici la mine: nici călare, nici pe jos, nici în car, nici în căruță, nici pe drum, nici pe de lături, nici îmbrăcată, nici desbrăcată, nici cu cinste, nici fără cinste."

Acum merse crâsnicul și mai supărat cătră casă, că era și ostenit de atâta umblat în coace și în colo, și spuse fetei sale porunca regelui. Dar fata răsă una lungă și zise: „O, bată-l norocul! Las' numai pe mine, tată, nu fi supărat nimica, c'o se fac

eu ceva, se iasă lucrul la cale cum dorește el!" Apoi luă două farfurii scufundoase și între ele puse doi vespi vii. După aceea își desbrăcă hainele și se îmbrăcă într'un sac de pescuit, merse în curte, scoase din staul țapul și se sui cu un picior pe țap și cu unul ajungea pe jos, de pășia cu el alătura cu țapul, și ast-el cu farfuriile în mână purcese la împăratul. Când ajunse acolo, cum o zări împăratul, zise: „O bată-te norocul!" și de abia aștepta să vadă cinstea — necinstea. Ridică deci o farfurie și atunci zbâr! sburără vespii și ast-fel a fost cinstenecinstea.

Regele își gândi: „Una mai cuminte nu afli tu în întreagă împărăția ta" și luă pe fata crâsnicului de muiere, dar îi spuse verde: în trebile lui de judecări să nu se amestece, că de va cuteza să se amestece, o alungă dela sine. Fata crâsnicului făgădui că nu se va amesteca și așa se cununară și trăiră în pace multă vreme.

Dar într'o zi, pe când regele era dus pe câmp la vânat, veniră la curtea regelui doi inși certându-se și cerură dela regina să-i impace. Amândoi fuseseră în noaptea trecută la moară, unul cu carul cu boi și altul cu trăsura cu iepe și una din iepe a fâtat peste noapte; mănzul însă era sub carul cel cu boi, când s'au sculat ei. Unul din cei doi pricinași poftia, ca mănzul să fie al lui, că e dela iapa lui; celalalt însă poftia ca al lui să fie, de oare ce sub carul lui îl aflară.

Regina răsă și zise: Bărbatul meu va face dreptate, numai se vină acasă; acum însă trebuie să așteptați o leacă, până ce vine dia câmp, unde-i dus la pescuit printre sămănături.

Omul cel cu carul cu boi răsă la auzul acestor vorbe și zise: „Cum pot să fie în sămănături pești?" Iar regina-i răspunse: „Așa bine, cum pută și un car de boi făta un mânzi!" Acum pricepu el, ce prostie multă era în capul lui și merse rușinat și nu mai pofti mănzul.

Dar când veni regele dela vânat și află cele întâmplare, merse la nevasta sa și-i zise: „pe lângă toată părerea de rău, trebuie să mergi dela mine, căci nu ți-ai ținut jurința și te-ai amestecat în judecările mele. Din milă cătră tine însă nu te ducese cu mâna goală, ca dela o casă pustie: ce ai tu mai drag în casa asta, poți lua cu tine; dar înainte de revărsatul zorilor, trebuie să fi dusă de aci!"

Regina se gătă până în de sară; când se puse însă la cină pentru cea din urmă dată cu bărbatul ei, îi zise: „lasă-mă să mai ciocnesc odată paharul cu tine;" într'aceea ea schimbă paharele, fără ca el se bage de samă, ca luă paharul lui și lui îi dete paharul ei, în care pusesse ceva picuri adormitoare. Regele ciocni cu plăcere paharul cu nevasta sa, și numai decât căzu într'un somn adânc. Regina îl vâri numai decât într'o ladă mare și trimise lada acasă la tată-s'o la crâsnicul; ea încă merse numai decât, numai își căută mai întâiu caieral și-l duse cu sine. După ce ajunseră în căsuța tătâne-său, scoase afară pe regele și-l culcă în pat, iar ea se puse la capul lui și țoarse toată noaptea (în orig. german spunea că a împletit = stricte) și-l privighia, și regele durmi bine toată noaptea și avu visuri frumoase. Când se deșteaptă își deschise ochii și zise: „Unde-s eu?" Iar soția lui răspunse: „La mine, acum!"

CORESPONDINȚE.

Dela Oradea-mare.

Oradea-mare, 30 Maiu 1905.

Mama noastră dulce, Roma, și-a manifestat din nou iubirea sa față de noi, fiii Romei, față de provincia noastră mitropolitană gr.-catolică de Alba-Iulia și Făgăraș. Preafericitul Părinte Papa Piu X. cu brevea sa apostolică ddo 2 Maiu a. c. pe Ilustrisimul și Reverendisimul Domn **Dr. Augustin Lauran**, Prelat Papal, Canonic-abate și vicar general episcopesc de Oradea-mare, s'a îndurat preagrățios a-l numi *Protonotar apostolic ad instar Participantium*. Și de oare ce, pecum știut este, Capul actual al bisericei, care și-a defipt „omnia reformare in Christo”, pe calea Congregațiunii Sacre a Riturilor a hotărît, ce fel de insignii au drept să poarte deosebiții dignitari, și conform Decretului Congregațiunii amintite Protonotarii apostolici au dreptul de a purta cruce de aur pectorală atârnată pe un găitan violaceu, dar numai atunci, când săvârșesc o funcțiune bisericească; Nunciul Apostolic din Viena, Principele di Belmonte, cu scrisoarea sa ddo 13 Maiu a. c. Nr. 1230, a comunicat noului protonotar apostolic, că Sfântul Părinte, voină a remunera meritele lui strălucite, și supunerea lui spontanea Decretului S. Congregațiunii a Riturilor din 14 Dec. 1904. (de observat, că Dr. Augustin Lauran, de cum avuse știre despre acest Decret, depusese crucea de aur pectorală ce o purtase până aci după obiceiul abajilor din patrie), în mod special i-a permis a purta cruce pectorală de aur atârnată pe catenă de aur, și încă nu numai atunci, când săvârșește funcțiune bisericească, ci și *extra functiones, chiar așa ca episcopi*.

Această distincțiune extraordinară, până acum unică în felul său în provincia noastră mitropolitană, ba chiar foarte rară în întreaga biserică catolică, sfântul părinte a acordat-o lui Dr. Lauran la propunerea Ilustrisimului Domn Dr. Demetriu Radu, episcop gr.-cat. român de Oradea-mare, care știe apretia meritele adevărate, și în acest

meu”; și-i povesti toată întâmplarea, cum adevă ea și-a luat — din mila lui — ce aveă mai drag și mai scump în casa.

„O, scumpa mea!” zise regele; tu ești de o mie de ori mai bună, de cum ești de cuminte!” Apoi o duse iară acasă în palata lui și-i dete dreptul de a fi ea stăpână în casa lui. Ni-se zice, că de atunci își susțin muierele dreptul de a fi ele stăpâne în casă.

Trad. de

† Ioan Pop Boteganzul.

FLORICELE DE CÂMP,
schite ușoare. De A. C. DOMȘA
Prețul 1 coroand.

chip frumos și-a arătat recunoștința sa înaltă față de Vicarul său, care cu o sîrguință de fier îl sprijină pe Dănsul în munca grea a cărmuirii diecezei sale vaste.

Decretele referitoare, cari în copie urmează mai la vale, le-a predat noului protonotar apostolic Ilustrisimul Domn Episcop însuși în Duminica trecută, în 28 Maiu a. c., în biserică sa catedrală cu o vorbire preafrumoasă, în care a accentuat, că preoții Domnului, cari în biserică sa se disting cu virtute și cu știință, sunt vrednici să se ridice la ranguri înalte, să fie în chip deosebit cinșiți; a relevat meritele deosebite ale vicarului său, a căror veste a ajuns până la Roma, și s. Părinte, Papa Piu X, s'a îndurat preagrățios a-l numi pe Dănsul Protonotar Apostolic ad instar Participantium; apoi a ordonat să se cetească Decretele. După ce s'au cetit acestea în limba originală latină, și în traducere românească, noul Protonotar Apostolic urcă amvonul, și în o scurtă, dar bine simțită vorbire își exprimă mulțăminta sa Episcopului său pentru acest nou sămn de iubire, și dă expresiune alipirii sale neclintite către stâncă puternică, pe care e zidită biserică lui Christos, către următorul sfântului Petru, către Capul văzut al bisericei, al cărui imperiu se estinde dela mare până la mare, dela o margine a pământului până la cealaltă.

La 1 pară d. m. Ilustrisimul Domn Episcop a dat în onoarea noului Protonotar Apostolic un prânz splendid, la care au luat parte toți preoții din gremiu, și inteligența română. La prânz s'au rostit multe toast frumose. Episcopul felicita pe noul Distins, Dr. Lauran mulțămeste. Revers, Domn canonic Moise Nyes, mulțămeste Episcopului în numele Capitulului Catedral pentru noua distincțiune exoperată Canonicului Lauran, a cărei splendoare se revarsă asupra capitolului întreg. Au mai ținut toast frumose Domnii Iosif Roman și Iosif Vulcan. Deosebit plăcut ne-a impresionat toastul frumos al Domnului Iosif Vulcan, care a toastat pentru Papa Piu X. care în acest chip și-a arătat iubirea sa față de noi românii greco-catolici.

La 4 oare d. m. într'o sală frumos decorată a seminarului domestic, în fruntea căruia stă noul Distins de un șir lung de ani, s'a dat un concert al tinerimei seminariali și elevilor preparandiali cu un program, care în toate punctele sale a succes excelent, pentru care se cuvine toată lauda vice-rectorului seminarial Claris, Dr. Georgiu Miculaș, care a aranjat toate cu gust și cu tact. Sala era ticsită de lume, de lume românească, care cu aplauze frenetice a remunerat toate producțiunile tinerilor debutanți. La sfârșitul producțiunilor Episcopul a ținut o nouă vorbire, întru felicitarea Rectorului acestui institut; a schițat momentele de frunte ale înființării acestuia, clementa tronului ces. reg., care a înființat acest institut, ca să se crească aici tineri greco-catolici români; apoi se întoarce către tinerime, către elevii seminariali și către elevii preparandiali, fitorii dascăli ai popoului, și cu cuvinte de foc, ce aprindeau inimile tuturor ascultătorilor, i-a îndemnat la iubire și venerațiune către superiori, și la împlinirea conștiințioasă a datorințelor ce-i așteaptă pe dânsii în viață, ca pe fiii neamului nostru iubit să-i învețe la religio-

sitate, la iubire de neam și de patrie. Vorbirea a fermecat pe toți, a fost adesea subliniată de aplauze furtunoase, și la sfârșitul ei toată elita inteligenței noastre a alergat la Ilustrul Arhieru, să-l felicite. Urarele de să trăiască, la adresa Episcopului, și a noului Protonotar Apostolic nu mai voiau să se sfârșească.

După sfârșitul concertului numeroșii oaspeți au cercetat localitățile și grădina frumoasă a seminarului; s'au delectat în frumoasele exerciții de gimnastică a elevilor seminariali și preparandiali, și au petrecut mult timp între păreții acestui institut de Dumnezeu binecuvântat, de care abia se puteau despărți. Ast-fel s'a terminat această zi frumoasă, a cărei memorie va fi tipărită în inimile celor prezenți mult, mult timp.

— n — f.

Copia. Nro 1230. Nos Jannarius Granito Pignatelli ex Principibus Di Belmonte Nunci Apostolicae Sedis Gratia Archiepiscopus Edessen apud Sacram Caesarem et Regiam Majestatem Apostolicam cum potestate legati a latere Nuntius Ordinarius. Dilecto Nobis in Christo Illmo ac Rmo Dno Dri Augustino Lauran. Protonotario Apostolico ad i. p. et Magno Varad. Rumenorum Vicario Generali Salutem in Domino sempiternam. Sanctissimus Dominus Noster Pius Papa X. praecleara amplitudinis Suae Rmae merita et spontanam erga Decretum S. Rituum Congregationis de die 14 Decembris 1904 laudabilem submissionem et obedientiam paternae suae benevolentiae remuneratione ac praemiis rependere volens, Illmi ac Rmi Episcopi Magovaradinensis supplices preces libenter excepit, et Dominationi Tuae crucem pectoralem auream ex chordula pariter aurea pendente etiam extra sacras functiones, prout Episcoporum jus est, gendi privilegium benigniter concessit. Eadem Sanctitas Sua mandatum mihi dedit hoc decretum Sui nomine et auctoritate exarandi, non obstantibus Constitutionibus et Ordinationibus Apostolicis sive Sacrae Congregationis SS. Rituum Decretis ceterisque contrariis quibuscumque. Datum Vieniae ex Aedibus Nuntiaturae Apostolicae, die XIII. Maji anni MCMV. † I. di Belmonte Nuntius Apostolicus m. p. (L. S.)

Copia. Pius PP. X. Dilecte Fili, salutem et aplicam benedictionem. Eximia pietatis virtutumque christianarum ornamenta, quibus entes, nec non merita singularia, quae Antistes Magni-Varadini Rumenorum apud Nos amplissimis verbis commendavit persuadent Nobis, ut te ad honorificum ecclesiasticae dignitatis gradum evehamus, qui quantum tu apud Nos gratia valeas, luculenter testetur. Quare te a quibusvis excommunicationis et interdicti, aliisque ecclesiae sententiis, censuris et poenis si quas forte incurris, huius tantum rei gratia absolventes et absolutum fore censentes, his Litteris te Protonotarium Apostolicum ad instar Participantium, sed non e numero Participantium, facimus, constituimus, renuntiamus. Tibi propterea, dilecte Fili, concedimus omnia et singula jura, privilegia, praerogativas, honores, indulta, quibus alii eodem titulo aucti, ex ultima praesertim Constitutione de Protonotarium Collegio edita, cuius exemplar tibi tradi jussimus, utuntur et fruuntur. Praecipimus tamen, ut priusquam humodi beneficio pertrui incipias, coram Decano Protonotarium Apliorum Participantium, si Romae adsis per te, si non, per legitimum procuratorem tuum fidei professionem emittas, solitum praestes fidelitatis debitae iuramentum, ceteraque serves quae praescribuntur. Non obstantibus contrariis quibusque. Datum Romae apud s. Petrum sub annulo Piscatoris die II. Maii MDCCCCV. Pontificatus nostri anno secundo. Alois. Card. Macchi m. p. (L. S.)

Sinoadele protopopești.

— Districtul Roșiei-montane. —

— Maiu 1905.

Sinodul de primăvară al districtului nostru protopopesc s'a ținut la 18 crt. în Ofenbaia, împreună cu conferența învățătorilor. Din preoțime — au lipsit abia doi, pecând din învățători jumătate — mai puțin cu unul!

Sinodul, aproape fără obiecte, s'a făcut la urmă totuși important prin propunerile și interpelările câtorva din membrii săi.

Dintre propunerile făcute, merită deosebită mențiune: pentru introducerea „misiunilor populare” și rugarea Preaven. Ordinariat Metropolitan de a lua inițiativa și a face pregătirile pentru ținerea unui *congres catolic* al Provinciei Metropolitane gr-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș. Amândouă au întâmpinat cea mai călduroasă primire din partea confrăților adunați și s'au anunțat ca concluze. Pentru „misiunile populare,” ce se vor începe încă peste vară în parohia Abrud, s'a ales o comisiune din 6 membrii: Ioan Isaia Tordai, Alexandru Papiu, Petru Simu, Ariton M. Popa, Nicolae Ungurean și Ioan Simu. În sarcina dâșilor cade a stabili și timpul potrivit și programul de acțiune.

Cuprinsul interpelărilor, făcute în interesul bine priceput și apretiat al districtului protopopesc, a atins diferite chestiuni dela a căror executare *corectă și conștiințioasă* va atârna, ca disordinilor din tract să li să pună capet pentru totdeauna, „*renovind toate întru Christos*” vorba înțeleptului și blândului nostru Pontifice Piu X!...

A fost cuprinsă în ordinea de zi a sinodului și afacerea contribuirii din subsidiul erarial la fondul deficienților și s'a rezolvat în sensul, că preoțimea din districtul nostru încă e gata cu dragă inimă, ca să cedeze din acela — întru cât l-ar primi și de aci înainte — 2% pentru „Fondul preoților deficienți,” iar 3% pentru „Fondul viduo-orfanal,” însă numai atunci, când obligamentul acesta îl vor lua asupra sa *întreagă preoțimea arhidiecezandă, fără excepțiune.*

Verax.

REVISTE.

Războiul ruso-japonez. Lupta navală așteptată cu groază de toată lumea, s'a dat Sâmbăta trecută în strâmtoarea coreană. A fost cea mai mare luptă, ce se pomeneste în istoria lumii. Ea s'a sfârșit, cum era de prevăzut, cu nimicirea totală a flotei rusești, care a pierdut 22 năi, din cari s'au cufundat 17, iar 5 au fost capturate de japonezi. Admiralul Roșestvenszki cu întreg statul major, apoi admiralul Nebogatov cu mii de matrozi au fost duși în captivitate. Despre o *singură* naie din flota baltică se anunță, că grav avariata a ajuns la Vladivostoc.

Noutăți.

Aniversarea nașterii lui Cipariu.

Întâia sută de ani dela nașterea marelui Timoteu Cipariu o va sărbători despărțământul Blaj al Asociațiunii, care a doua zi de Rusalii va ținea adunare generală în comuna Pănade, locul natal al lui Cipariu. Tot atunci se va celebra un părăstas și se vor ținea vorbiri comemorative asupra marelui bărbat. La 25 crt. Duminică după Rusalii, în catedrala din Blaj se va celebra o liturgie pontificată de Escel. Sa Mitropolitul Victor; canonicul Dr. Ang. Bunea va rosti un panegiric. După liturgie se va face procesiune la biserica parohială, lângă care e îngropat Cipariu, aci Mitropolitul va citi deslegările morților. După prânz societatea de lectură a studenților va aranja o ședință festivă cu discursuri, declamări, cântări ș. a. Tot atunci „Unirea” va apărea în ediție separată. Rugăm, pe elevii și admiratorii marelui Cipariu să colaboreze la acest număr. Ultimul termen pentru spedarea manuscriselor e 20 Iunie n.

Știri literare. Neobositul profesor Dr. Ioan Raț, a publicat în o elegantă broșură un studiu literar asupra poetului Vasile Cârlova. Serierea e împodobită cu portretul poetului și în adaus se publică mai multe din poeziile lui. Vom reveni. — Dr. Miron E. Cristea asesor consist. în Sibiu, anunță, că va scoate în broșură studiile sale asupra interesantei teme: „*Iconografia și întocmirile din internul bisericii răsăritene.*” Din cuprinsul bogat al cărții, care va avea și aproape 100 ilustrații, se prevede importanța acestei serieri mai ales pentru preoțimea noastră. Costă 5 cor. și se poate achiziți în condițiuni înleapcioase. — Dr. Victor Onișor a adunat în o broșură toate „legile grăntierilor năsăudeni, despre administrarea pădurilor, regularea proprietății, contractul din 1872 și pacea dela 1890.” Broșura aceasta costă 80 bani, se poate procura dela autor din Bistrița. Serierea aceasta într'adevăr a umplut un gol de mult simțit, pentru că ori cât de mult se scria prin ziare despre chestia grăntierilor năsăudeni, se uita sau se trecea cu vederea. Dl. Onișor a făcut un bun serviciu adunându-le toate în o broșură. — În editura lui W. Krafft din Sibiu a apărut în nouă ediție Dicționarul german a regretatului Dr. D. P. Barcian. Partea a II. german-român e mult amplificată și revăzută de I. Popovici și prof. E. Wolff de aceea și formatul a trebuit să-l deie mai mare. Costă broș. 8 cor. legat 10.

Pentru meseriași. Cu terminul de 1 Iuliu se publică concurs din partea Consistoriului metropolitan la 2 *stipendii de câte 120 cor.* din fund. Constantin Pappalvi pentru învățării de meserie. Tot până la acel termen, din fund. Vancea Cassa arhidiecezană, la 1 *ajutor de 120 cor.* pentru un sodal, care se face măiestru, 80 cor. pentru un elev, care devine sodal, și la 3 *ajutoare de câte 40 cor.* și 1. de 13-34 cor. pentru învățării de ori ce meserie.

Ședință festivă. Duminică în 28 Maiu s'a ținut în Internatul de băieți festivitatea obișnuită întru amintirea fondatorului arhieru Vancea. Refectorul institutului, marit în vara trecută, a putut cuprinde mai mult public ca de altă dată. Esc. Sa Dl. Mitropolit nu și-a pregetat nici de astă dată a lua parte la tributul de recunoștință, ce se aducea din partea tinerimei celui ce a iubit-o atât de mult. A disertat despre Mitropolitul Vancea Al. Dragomir, maturisant. S'au predat în românește „Oda” dlui Sabo de I. Poruț, stud. cl. VII. și frumoasa, românească poezie a dlui Oct. Goga „Dela noi”, de I. Măcser, maturisant. Emil Folea,

stud. cl. VII. a predat poezia lui Berzsenyi „Fohászokodás”, iar Valer David „Der blinde König” a lui L. Uhland. Orchestra tinerimei a jucat „Marșul Internatului” de I. Murășan, „Peste valuri”, de S. Rosas, „Puturii românești” de I. Murășan, — iar corul ne-a delectat cu „Căpeța” de Kreutzer, „O noapte de Maiu” de Abt și „Marșul economilor” de C. G. Porumbescu. La sfârșit Escel. Sa spune câte-va cuvinte calde și înțelepte tinerimei.

Fondul subsidiar al preoților a mai primit dela Nilca A., Vaidacuta 1 c. 75 fl.

Pentru Internatul Vancean de fetițe au contribuit Pop E. Cistelec, Pop I. Cingudiu de sus și Pop G. Măhaciu câte 18 c. 69 f., Păculea M. Stenea și Poruț S. Ceanul-deșert câte 18 c. 68 f., Murășan D. Chechiș Neagoș I. Proștea mare, Nicoară I. Sind, Marcu R. Bistra, Boer St. Abásfalva, Langa P. Șercaca, Lazar A. Alámor, Popescu V. Dârgea, și Spinean G. Nandra, câte 17 c. 52 f., Nilca A. Vaidacuta 15 c. 77 f., Petran Fl. Almașni-mare 16 c. 82 f., Raț N. Turda 11 c. 69 f., Suciu V. Căpuș 10 c. și Dr. Radu S. Uioara 9 c. 35 f., la oaltă 314 c. 74 fleri.

jubileul „Reuniunii române de muzică” din Sibiu. „Reuniunea română de muzică din Sibiu” continuă cu mult zel studiarea operei române „*Moșul Ciocârlan*” de Tudor cavaler de Flondor, pe carea o va cânta de mai multe ori din incidentul festivităților sale jubilare, cari se încep în zina Înălțării Domnului a. c. Opereta promite a oferi cele mai alese plăceri musicale, mai ales, că și numai părți și coruri fragmentare te încântă prin frumseța compoziției lor și prin corectitatea predării. Mai ales solurile Floriceii, Ciobanului etc. cuprind vedete motive populare române, cari pretutindenea farmecă publicul român. Splendoarea întregului se va mări prin frumseța costumelor naționale, în cari vor fi îmbrăcați toți, peste 100 persoane, și prin dansurile ce se vor reproduce pe scenă. În scopul rotunjirii și ciselării definitive a instrucțiunii de până acum va sosi în curând la Sibiu autorul operetei dl Tudor cav. de Flondor, care cu multă abnegație și afabilitate își oferă serviciile în scopul bunei reușite a unei producțiuni artistice românești. Asemenea va veni dela Viena și dl cav. de Pantazi, bun pricepător la aranjarea întregului. Dsa va juca rolul lui Moș-Ciocârlan. Dorim reușită splendidă; iar publicul român îl îndemnăm a nu se lipsi de rarele plăceri artistice ale unei operete române originale.

Necrolog. † Ioan Deva, student cl. VIII. gimn. în Blaj, după un morb de pept, a repausat în noaptea de 31 Maiu a. c. la casa părintească în Veza.

Odihnească în pace!



AVIS!

În prăvălia de coloniale, — manufactură, — modă, — boială și oleiuri a Dlui AUREL I. NICOLESCU din Tulgheș (Gyó-Tölgyes) să caută un băiat din familie bună ca învățacel. Preferiți sunt cei cari posed toate trei limbele patriei, — ajunge însă și limba română și maghiară. Informațiuni detaliate la Redacția foii.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

O BĂPIBE MISTERIOASĂ.

(Continuare)

Deși pe atunci eu eram un tinăr cam ușuratic, totuși mi-am ținut promisiunea, și am intervenit pe lângă directoara pensionatului amintit, ca Lola să fie primită acolo pe timp de trei ani, și m'am îngrijit pentru toate cele de lipsă, ca și când ar fi fost dintr-o familie mai nobilă. Această jertfă nu m'a costat mult; n'aveam decât din când în când să subscriu câte un cambiu. Dacă fata mi-ar fi devenit în vre-un mod oarecare molestă, atunci poate că n'ași fi ajutat-o atâta, deoarece interesul fugitiv pentru protejată mea a dispărut iarăși în curând, și eu nu mă mai gândeam decât la frumoasa mea verișoară, cu carea conveniam adeseori, după reîntoarcerea mea acasă.

Deși trecură doi ani, totuși nu ne-am putut uni, deoarece tatăl meu se opunea tare acestei căsătorii.

È drept că eu tot mai speram încă, să-mi ajung în sfârșit ținta dorințelor mele, însă tatăl meu, carele deja pe atunci era bolnăvicios, mi-a tras o dungă groasă peste socoteală. Într-o dimineață m'a chemat la sine și mi-a declarat, că intențiunea sa a fost ca pe mine, unicul său ered, să mă lase, după moartea sa, ca pe un bărbat avut, independent. Durere însă, căci i-se pare, că eu ași fi aplicat să comit o faptă, la carea dânsul la nici un cas nu s'ar putea învoi. De aceea, dacă eu totuși ași mai ținea la propusul meu, atunci dânsul s'ar vedea silit ca să-și schimbe testamentul, să mă desmoștească.

Asta însă nu era încă totul. Dânsul nu numai că-mi răpia femeia ce o iubeam, ci încerca să zădărnicească și întâlnirile noastre mai târziu, deoarece insistă ca să mă căsătoresc încă înainte de moartea sa. „Fie ori și cine,” zicea el, „dacă numai fata este dintr-o familie cum să cade și este onestă. Nu trebuie să fie nici avută, nici nobilă, numai bună și să nu fie înrudită cu noi. Dacă îmi aduci o astfel de noră, atunci primiți amândoi binecuvântarea mea.”

Înzădar a fost toate rugăciunile mele, el ținea tare la propusul său, zicând: „Îți dau voe liberă să-ți alegi pe cine vrei și-ți las pentru aceasta timp de o lună de zile. Dacă până atunci nu-ți aduci mireasă, trebuie să-mi cauți un alt clironom, care nu va cuteza să se opună dorințelor unui muribund.”

Încă o lună de zile! Atunci eu eram ori un bărbat avut, ori un — cerșitor!

VIII.

Provocarea tatălui meu, ca în decurs de patru săptămâni să-mi cauți o consoartă, mă aduse în perplexitate mare. Iubind pe Evelyn, cum puteam să caut după alta? Era imposibil. Și chiar dacă m'ași fi și supus voinței tatălui meu, unde ași afla o soție potrivită mie? Inzădar am căutat printre damele ce le cunoșteam, — nici una n'am găsit, carea să-mi convină.

În acea strămoare m'am adresat către verișoară-mea, ea era o femeie mândră,

și, după cum cred, iubea mai mult avuția mea, decât pe mine. Așa mi-să părură cel puțin după vorbele ei, deoarece, cu o răceală, care mă ofensă, dânsa mă sfătui, să ascult de tatăl meu. „Holman,” îmi zice ea, „dacă ești silit să te căsătorești pentru a ține păstra averea, atunci însoară-te. Te rog însă, a nu-ți alege una de rangul meu. Nu vreau să am rivală pe niminea dintre prietenele mele; soția d-tale trebuie să fie mai urtă decât Evelyn Black, și dacă ea ar fi o persoană mai nevinovată, mai neumblată prin lume, atunci ar fi cu mult mai bine pentru dumneata.”

Astfel trecu o zi după alta, fără ca eu să fi aflat vre-o eșire, și în fiecare seară, când mă apropiam de patul tatălui meu, el să uita la mine, cu aceeași privire întrebată. Nu știam ce să mă fac. Mi-să părea că-s un condamnat la moarte, un nefericit, care nu află nicăiri scăpare.

Când și cum mi-a venit prima oară Lola în gând, nu vă pot spune. La început am respins dela mine cu dispreț acel gând, însă el se reîntoarcea mereu și încă cu atâtea motive în favorul ei, încât în sfârșit am considerat-o ca pe ultimul mijloc de mântuire.

Știam, că era înrudită cu criminali, însă n'a întrerupt ea ori și ce legătură cu dânsii, alegându-și o carieră cu totul nouă? Șapoi afară de aceea, cu o astfel de femeie părăsită, nepretensivă, eu îmi păstram întreagă libertatea, n'aveam s'o port nicăiri în societate, și ea s'ar simți mulțumită, având un adăpost pentru viață. Pe lângă aceea, frumuseța ei să deosăbia așa de mult de grațiile aceleia, pe carea am pierdut-o, încât n'aveam să port grijă, că printrinsa îmi va veni mereu în minte fosta mea iubită.

După ce m'am gândit mai îndelungat, Lola mi-să părură într'adevăr ca cea mai potrivită, și astfel într-o zi am plecat la pensionatul, în care ea se afla încă și acum. Din dimineața când ne-am despărțit dinaintea colibeii din Vermont, după noaptea cea înfricoșată, n'am mai revăzut-o. Îmi închipuam că era tot ființa cea simplă și modestă de demult. Cum m'am mirat însă, când la sosirea mea mi-a eșit înainte. Statura ei sveltă s'a dezvoltat mai deplin, capul și-l ținea ridicat, ca și când ar ști că ce a devenit ea prin educație, era împodobită cu părul ei escelent și în costumul cel simplu, arăta mai mult ca o princesă, decât ca fata unui vagabund. La vederea ei mă cuprinsă un fel de neliniște; n'am așteptat s'o regăsesc astfel, și așa mă temeam că nu să va potrivi pentru scopurile mele, că în sfârșit ea ar putea să fie o soție tare incomoadă. Acest simțământ mă făcu să vorbesc mai rece cu dânsa, decât cum am intenționat, ba am devenit încă și perplex oarecum, ceea ce dânsa părură că a observat, fiindcă un suris ușor trecu peste trăsurile expresive ale feței sale. Acel suris dulce și fermecător mă pătrunsă până la inimă.

Nu vă pot spune, cum în decurs de zece zile am putut să câștig fata și s'o înduplec a deveni soția mea. Să înțelege, de sine, că nu i-am descoperit împrejurarile cari m'au silit să fac pasul acesta. Căsătoria no-

astră avu loc în același sat în care a locuit ea până acum. Deși eu altcum nu am făcut atunci atâta secret din căsătoria mea, totuși nime dintre cunoscuții mei n'au aflat despre acest pas al meu. Mai târziu însă am făcut tot posibilul, ca să ascund această căsătorie dinaintea ochilor lumii. Îndată după cununie mi-am adus soția la Londra și am condus-o în casa tatălui meu, fără ca mai înainte să fi dispus a să face ceva pregătire pentru primirea stăpânei celei nouă. „Nu-ți pot oferi, Lola, nici petrecere, nici călătorie de nuntă,” i-am zis. „Tatăl meu zace pe patul de moarte și dorește să mă vadă. È trist pentru tine, căci dela altar trebuie să mergi direct la un muribund, însă lucrul nu să poate schimba.”

Ea ascultă cu supunere. „Să înțelege de sine, că trebuie să mergi la tatăl tău,” aprobă ea, și alipindu-să cu gingășie de mine, adause încet: „Ori și unde sunt fericită și îndestulată, numai să pot fi lângă tine.”

Ajunși acasă, îndată am condus pe Lola în odaia tatălui meu. „Aci-ți aduc pe soția mea, tată!” zisei eu apropiindu-mă de patul său. Nici odată nu voi uita expresiunea de fericire a feței sale, nici zelul cu care să ridica pe perină, pentru a putea examina cu priviri scrutătoare pe tinăra nevastă, carea se aplecă spre dânsul, adânc mișcată. Acum o bucurie nespusă străluci în ochii săi lăncezi; desfăcându-și brațele, el strânsă la sine pe Lola și o sărută pe frunte, o desmerdare, de care eu nici în anii copilăriei mele n'am avut parte.

„Fica mea!” bălbăi el ostenit, netezind cu mâna cea veștedă părul ei auriu, iar ea se alipl de dânsul și șopti dureros: „Ah, eu nici odată n'am avut tată!” Era o scenă mișcătoare, eu am rămas rece, pentru că, spre rușinea mea, trebuie să mă mărturisesc, că nu simțiam altceva decât furie și gelosie nemărginită. Dacă tatăl meu s'ar fi arătat înșălat în alegerea mea, atunci ași fi fost îndestulit în câțva. Văzând însă că Lola îi plăcea, că o admiră, o desmerdă, pe când lui Evelyn nici odată nu i-a succedat să primească dela dânsul o privire amicală, aceasta îmi puse sângele în mișcare, îmi însuflă un simțământ aproape de ură față de tinăra mea soție.

„Lola, acum lasă-mă singur cu tatăl meu,” îi demandai eu, nu cu prea multă dragoste. Ea să desfăcă lin de câtră bolnav și părăsi în tăcere odaia. Însă încă n'a apucat să închidă ușa după sine, când eu ne mai putându-mi stăpâni mânia, am strigat tatălui meu: „Ți-am adus o fată, după cum ai demandat. Acum dă-mi binecuvântarea promisă și lasă-mă să merg, căci nu vreau să trăiesc cu o femeie, pe care n'o iubesc!”

Înainte ca bolnavul să fie putut răspunde ceva, ușa se redeschisă, și pe prag stătea Lola. Dumnezeule, ce față avea! Până la moarte nu voiu uita acel cap de madonă, carele în primul moment mă privi așa de înspăimântat, așa de trist.

(Va urma.)

Causele generali a decadentei în viața creștină,

— disertație —

de

— Dr. PAUL LAURAN. —

Oficiul pastoral este mai ales în zilele noastre foarte momentuos. — Biserica este atăcată din toate părțile, i-să deneagă drepturile ori i-să trag la îndoială și să lățească principii pe cât de seducătoare, pe atât de stricătioase și încă nu numai prin orașe, ci și pe la sate.

Straturile culte a societății sunt atee sau indiferente. Cu un cuvânt, aproape pe toate liniile vieții creștinești să poate observa decadință.

Bietul popor este supus la multe ispite. — În comunele cele mai mari pretutindinea se ivesc agenții socialismului, cărora cu frase frumoasă că vor să libereze poporul de contribuții și de sarcina altor rele cari îl apasă la pământ, le succede de multe ori să exciteze ura poporului în contra preoților, în contra autorităților și în contra bogățiilor. — Când apoi agenții aceștia și-au cucerit poporul, arătându-se ca apărătorii și mari binefăcătorii lui, sub titlu de spese de călătorie cer bani dela el. — Poporul înșelat, în speranța că socialiști îl vor scuti dela solvirea contribuției își dă, și pițulița cea din urmă care o are în casă și așa acești agenți jidani strângându-și câteva sute de coroane din sudoarea poporului să duc mai departe ca să înșele și să seducă și airea.

Se ivesc proroci mincinoși a sectei așa numite nazarene, cari asemenea sub pretexte în aparința religioasă vreau să conturbe pacea și liniștea în popor. . . . Și pentruca să-și ajungă mai ușor scopul, agenții socialismului și a nazarenismului redactează foi veninoase, reviste socialiste, anticlericali, și încă în limba română cu acela scop, ca să verse foc în contra păstorilor sufletești, hulindu-i, calumniindu-i, ca să-i descrediteze înaintea lumii, ca lumea să nu asculte de ei. . . .

Cu un cuvânt ei voesc să bată mai întâiu păstorii, că apoi cu ușorătatea să poată risipi oile. . . .

Între împrejurări ca acestea, problema noastră a păstorilor sufletești e cât să poate de grea.

Noi trebuie să știm bine ce pretind mai cu seamă relațiunile timpului și cu ce avem să ne luptăm în timpul de acum atât de agitat și inamic bisericei.

Și precum medicul, ca să poată cura cu succes pe cel bolnav are lipsă să cunoască cauzele cari pricinuesc boala, chiar așa și noi păstorii sufletești ca să putem feri turmele noastre de principiile pestilențiale a inimicilor bisericei, și pentruca să le putem combate cu succes, trebuie să cunoaștem cauzele răului, cauzele acestei decadente ce să poate observă în viața creștinească.

Deci cu grațioasa învoire a Reverendisimului Domn Archidiacon și Protop. districtual și a Domnilor Voastre îmi ieu voie pe scurt a vă espune cele mai esențiale cauze a decadentei în viața creștinească.

Domnilor! Lucru știut de toți este, că în cesti din urmă ani s'a făcut progres mare, înaintare mare pe terenul științelor. — Veacul, carele a apus înaintea ochilor noștri, are dreptul de a fi numit veacul progresului; ca atare are să treacă în istoria lumii și ca atare îl vor aminti în viitor nepoții și strănepoții noștri.

Aceasta Domnilor! este un adevăr pe carele ca să-l negăm nici drept nu avem, nici vre-un interes carele să ne îndemne la aceasta. — Însă e un adevăr asemenea și acela, că cu toate progresele, cu toate înaintările îmbătătoare de cap a științelor, societatea omenească să sânte rău, . . . foarte rău . . . și toate zilele cari trec ne semnează nouă și nouă simtoame despre agravarea morbului acestuia, așa încât nu fără cauză putem să ne temem de o catastrofă apropiată! . . .

Și oare cum să explică fenomenul acesta, carele poșede toată aparința unei mari contradicțiuni? Domnilor! Veacul carele a murit înaintea ochilor noștri și a veacul carele s'a început nu a știut, sau nu au voit să analizeze omul amăsurat principiilor filozofiei sănătoase că așa descoperind elementele din cari să compune, pe toate să le perfecționeze. S'a oprit asupra părții vizibile, palpabile, adecă asupra materiei și fără de a cerceta mai profund a zis și a definit pe om zicând că omul este un aparat, o mașină care mănăcă.

Deducând din acest principiu, progresul a zis omului: „tu nu ești altceva, decât un animal, unicul scop a vieții tale este ați petrece înecjurat de pretini în mijlocul plăcerilor și a desfătărilor. . . . Și pentru aceea lucră, și prin lucru îți vei putea câștiga mijloacele de lipsă pentruca să-ți petreci, să te îmbeti în plăceri și așa să fi fericit aici jos, unde toate să sfârșesc!“ . . .

Omul a luat serios învățătura aceasta și cu o sârguință ne mai pomenită s'a pus pe lucru. Dorul ferbinte, dorința neună după avuții, petreceri și plăceri l'au împins la o fug înspăimântătoare pe calea înaintării! — De aci trenurile, mașinile, comerțul, industria, descoperirile cele minunate și toate acele mișcări, cari în puține zăcimi de ani materialmintea a transformat și a schimbat fața pământului.

Însă — o Domnilor! — din lucrul acesta colosal, prin mijlocirea progresului acestuia nu toți oamenii și-au ajuns țânta dorită. — Doară abia unul din o sută. . . . și cei nouăzeci și nouă au rămas în mizeriă, ba și mai rău încă, mulți dintră ei sunt și fără de lucru, fiind înlocuiți prin mașine. . . .

Câțiva capitaliști ageri, câțiva puțini fabricanți de mașine în scurt timp au devenit milioneri, iar clasele de mijloc a popoarelor, cari punând umăr cu umăr au împins înainte carul progresului unilateral a omului în veacul apus, și clasăle celor mai sărmani, din ce în ce au sărăcit, mai tare și mai tare.

Acuma acești lucrători, cari au ostenit pentru progresul acesta și au rămas cu mâinile goale, văzându-se amăgiți strigă în ton amenințător . . . și vrea să aibă și ei parte din plăceri, din avuții, adecă din roada progresului. — Eată — Domnilor! — de unde să naște revoluțiunea, socialismul și anarchia!

Estă încă pentruca societatea omenească cu tot progresul colosal carele l'a făcut, nu să sânte bine și este amenințată de destrucțiune! ? . . .

Dacă cu progresul materiei s'ar fi îngrijit și despre înaintarea spiritului, ce cu alte cuvinte atâta înșămnează, că ar fi înaintat pe calea perfecțiunii omului întreg. ce nu'i singur materie, ci o compozițiune din trup (adecă materie) și suflet nemuritor, atunci societatea omenească nu ar fi ajuns zile atât de critice ca în zilele noastre. — Cu înaintarea spre perfecțiune, cu progresul unei singure părți a omului și încă a părții celei inferioare, în însuși internul omului s'a zidit o anomalie în urma căreia în cea mai mare măsură s'a perdit echilibrul. — Însă atunci ce mirare, că societatea omenească amenință cu ruinare?! — Domnilor! În urma principiilor puse nu a put fi altminterlea și așa trebuia să fie! . . .

Deci cauza principală a decadentei vieții creștinești să ață în desvoltarea în progresarea unilaterală a părții materială a omului, în detrimentul părții celei superioare, adecă a sufletului. . . .

(Va urma.)

Bibliografie.

Coșbuo György.

Tanulmány a román irodalomtörténet k öréből, írta Szabó Emil.

Balázsfalva 1904. Ára 4 kor.

Subt titlul de mai sus a apărut în tipografia seminariului archidiecezan din Blaj teza de doctorat a profesorului Emil Szabo. Un volum de 174 p. foarte cu gust lucrat. Dl Sabo și-a propus să îmbrățișeze în studiul său întreaga activitate literară a poetului nostru Coșbuo, ceea ce până acuma nu s'a făcut. Dela magistralul studiu a dlui Gherea „Poetul țărănimii,“ apărut în vol. III. al criticelor sale, afară de deosebiții articoli de prin ziare și reviste, nu s'a scris despre Coșbuo cărți de sine stătătoare, până la broșura dlui Al. Ciura „Coșbuo și Eminescu“ și până la scrierea de care vorbim. Dl Sabo tractează pe rând, după două capitole — unul de introducere și altul conținând datele biografice ale poetului, — poezia erotică, epică, traducerile și scrierile în proză a lui Coșbuo. Urmează un capitol asupra originalității și individualității poetului, iar în adaus — semnalând unele note comparative dintre poetul nostru și Petőfi, ne dă 6 traduceri în ungurește (Mama, Sub patrafir, Păstorita, Toamna, La Paști și Din Copilărie) datorite dlui Carol Révay. Din întreagă lucrarea a dlui Sabo, mai amănunțit și mai frumos sunt tractate poeziile lirice și epice a celui ce a croit un drum nou în poesia românească, care ne-a descoperit frumșeți nebănuite încă, care a făcut să cadă un vâl negru preste poezii pesimiști, „poezii de porunceală,“ cari „luau în deșert“ sublima cântare a lui Eminescu. — Dl Sabo ne dă în două tablouri, — urmând pe Gherea și Ciura — dragostea curată, sănătoasă, — singura care are dreptul de a fi — a flăcăului și fetei dela țară. Și deși cunoști poate derost toate versurile acestea din „La oglindă“ „Pe lângă boi,“ „Nu te-ai priceput,“ „Îspita,“ „Numai una“ și alte mărgăritare ca acestea, totuși cetești cu drag strofele citate de dl Sabo, și mai ales traducerea ungurească ce să dă la sfârșitul fiecărui citat. Ești curios să ști: oare cum ar fi asta pe ungurește! Dl Sabo urmează metoda analizei literare, desface strofele, arată sentimentele, relevează bogăția și puterea expresii, și găsește în multe locuri foarte potrivite cuvinte de apreciere. Aduce păreri de a lui Gherea și

Ciura, polemizează cu Evolveanu și Sasu, cari, mai ales cest din urmă, nu au prea înțeles pe fostul nostru ardelean. — În capitolul despre poezia epică a lui Coșbuc analiză celea ce tractează subiecte românești, apoi celea cu subiect străin „El Zorab,” „Regina ostrogaților” etc.

Asupra scrierilor în proză nu insistă mult, asemenea nici asupra traducerilor. Dar, cel puțin, să arată pentru întâia oară și străinilor întreaga bibliografie a lui Coșbuc. — Scrisă în unguerește teza dlui Sabo, are menirea să apropie mai tare pe poetul nostru de publicul magiar, căci, după cum s'a văzut din primirea poeziilor traduse de dl Révay, Coșbuc e mai simpatic compatrioților nostri, dintre toți poeții români.

As.

Editor și redactor răspunzător:
Aurel C. Domșa.

Licitațiune minuendă.

Senatul bisericesc gr-cat. din Dejani, hotărînd edificarea unei biserici nouă din material solid, publică concurs pe lângă următoarele condițiuni:

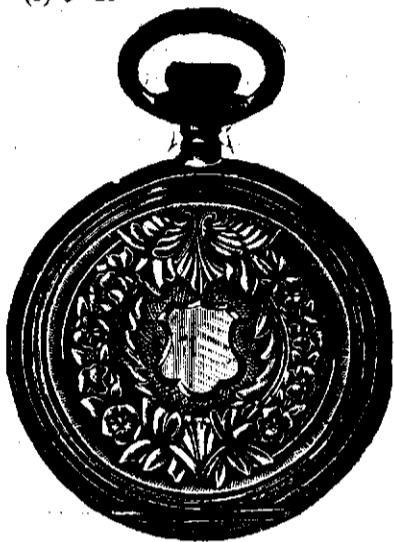
1. Prețul bisericii edificănde conform preliminarului este 19.457 coroane 31 fl.
2. Licitațiunea să va ținea în 11 Iunie 1905 la 11 oare a.m. în localul școlii din loc.
3. Licitanții au a depune un vadiu de 5% în bani gata sau în hârtii de valoare.
4. Senatul bisericesc își rezervă dreptul de a își alege ofertul pe care îl va afla mai sigur și corăspunzător, fără considerare că e plus — sau minus oferent. Planul, preliminarul și condițiunile de licitare să pot vedea la președintele senatului ori și când.

Din ședința senatului bisericesc gr-cat. din Dejani ținută la 21 Maiu 1905.

Nicolae Răcean,
preot și pres.

(16) 1-1

(5) 6-25



Iulius Erös.

Sibiu (Nagyszeben) str. Cisnădiei 3.

Tot felul de oroloage, juvaere din aur și argint, — tăcămuri din argint, requisite de aur și argint pentru biserici.

Cel mai mare deposit din Ardeal
Mare deposit de sticle măritoare, ochelane și binocle

Comandele se esecută numai pe lângă rambursă.

⊙ Reparările se esecută prompt și eftin. ⊙

Cumpăr. eventual schimb cu cel mai mare preț curent obiecte vechi de aur și argint și petri scumpe.

La cerere trimite franco și gratis Prețurent ilustrat.

Nr. 3016. F. Orologiu cilindru remontoir din argint, cu acoperișuri duple de o construcție puternică și trainică, costă 7.50 coroane.

A apărut: a V. ediție
ACATISTERIUL sau carte ce cuprinde în sine rugă-

ciuni pentru pietatea fiecărui creștin. Revăzut și completat. — În rugăciuni această carte e un adevărat mărgăritar sufletesc, o carte foarte potrivită pentru fiecare. — Costă leg. 1 cor. + 10 fl. porto.



Român. 1 b. 1905.

(48) 11-20

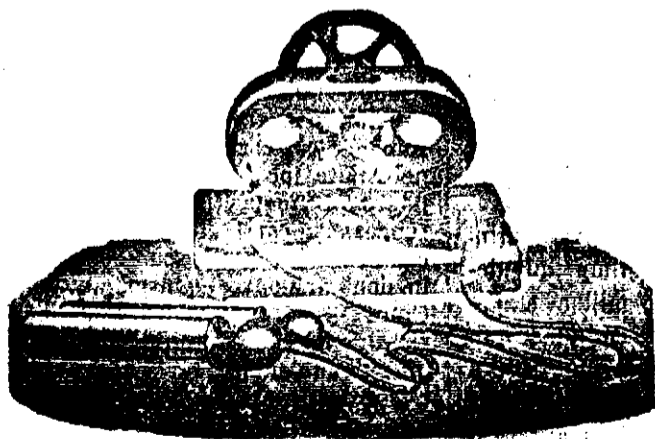
ESTI SLAB?

Voiești să fii tare? — Voiești ca între ori-ce împrejurări ale vieții să te bucuri de sănătate?

Voiești să ai curajul și energia ca să te poți opune liniștit grijilor și năcazurilor? — Noi ne am dedicat lucrările noastre întru a mări și întări sănătatea omenimei. — Încertările noastre sunt încoronate de succese și metodele noastre sunt recunoscute ca cele mai bune din partea oamenilor de știință. Am arătat că Electricitatea este baza vieții fizice și că aceia cari sufer de *stomac*, *reumatism*, *morb de nervi*, *dureri de spate*, *de cap*, *de piept* au lipsă de mai multă electricitate.

„Electrophor“

— Aparat de electricitate, renouiește puterea perdută și îl poate folosi unul fie-care. —



fără a avea baterii și fără mașini ajutătoare. — Se garantează pentru trăicicia lui 5 ani.

Prețul unui aparat mic complet:

20 coroane.

(Pentru cei foarte simțitori).

Se spedează la trimiterea banilor înainte sau prin rambursă.

Prețul unui aparat mare complet:

30 coroane.

(Pentru însănătoșarea morburilor vechi).

Manhattan întreprindere de Electrofor. Budapesta VIII. Aggteleki u. 15/u.

32 (26-52)